

EVOKACE

Rob Jovanovic
NIRVANA

Historie nahrávek

V O L V O X G L O B A T O R

EVOKACE

Rob Jovanovic
NIRVANA

Historie nahrávek

V O L V O X G L O B A T O R

EVOKACE

Rob Jovanovic

NIRVANA

Historie nahrávek

Rob Jovanovic

Nirvana – Historie nahrávek

přeložili Michael Kyselka, Marta Helingerová, Radek Čerjak

Translation © Michael Kyselka, Marta Helingerová, Radek Čerjak

Copyright © Rob Jovanovic, 2012

Copyright © ČTK (foto), 2014

First published in paperback in Great Britain in 2012 by
Soundcheck Books LLP

978-80-7207-913-1 (pdf)

Z anglického originálu Nirvana: The Reccording Sessions vydaného
nakladatelstvím Soundcheck Books LLP v Londýně v roce 2012
přeložili Marta Helingerová, Michael Kyselka a Radek Čerjak

Jazyková redakce Eva Šťastná

Odpovědný redaktor Michal Hrubý

Návrh obálky s použitím fotografie ČTK Miloslav Krátký

Sazba PureHTML.cz

Vydalo nakladatelství a vydavatelství Volvox Globator, Štítného 17,
Praha 3 – Žižkov, jako svou 1017. publikaci www.volvox.cz

Vydání první Praha 2014

Adresa knihkupectví Volvox Globator, Štítného 16, Praha 3 –
Žižkov

<http://www.radiobeat.cz/>

Otázka:

„Co bys chtěl, aby se lidem vybavilo, když se řekne Nirvana?“

Kurt Cobain:

„Skládání dobré hudby a dobrých písní, toť vše.

To ostatní už není tak důležité.“

© FedTerns

O Nirvaně bylo již napsáno mnoho knih. A ještě určitě bude, vzhledem k nadšení, které tato kapela vyvolala. Většinou se psalo o životě Kurta Cobaina a někdy také o hudbě samotné. My se zaměříme na hudbu.

Tato kniha popisuje všechna nahrávání, dokonce i vznik každé písně (kde je to možné) a jejích různých verzí, od samotných prvopočátků, kdy Kurt ještě jako teenager začal vytvářet první zvuky (místo bicích přitom používal kufr), až k poslednímu nahrávání v lednu 1994.

Pátrali jsme proto v nahrávacích studiích, kde skupina pracovala, a hovořili s mnoha producenty a mistry zvuku, kteří se na nahrávkách podíleli.

K dispozici je jednak diskografie ke snadnějšímu dohledání vzácných nahrávek a rovněž detaily týkající se živých videí a záznamů pro TV a rozhlas, nechybí ani historie koncertů. Kniha ukazuje vývoj od raného grunge z období *Bleach* přes powerpunkovou slávu *Nevermindu* až k pokroucenému majestátu alba *In Utero* a posvátné kráse *MTV Unplugged Sessions*. Věnuje se tedy zásadnímu odkazu, jež zanechala kapela, která na hudebním nebi zazářila tak krátce. Jejich první a poslední desku od sebe dělí pouhé čtyři roky.

S touto publikací máme zároveň šanci aktualizovat původní vydání, jež spatřilo světlo světa před deseti lety. Během 21. století proběhla vlna nových vydání včetně box setu *With The Light Out*, kompilace *Sliver*, koncertu *Live at Reading*, rozšířených verzí *Bleach* a *Nevermind* s novými nahrávkami a osmi nahrávacími sessions teprve objevenými. Ponořte se tedy do historie nahrávání jedné z nejdůležitějších kapel let devadesátých.

Průvodce knihou

Jelikož dostupné zprávy o většině studiových nahrávek Nirvany nejsou úplné, je tím pádem těžké docílit stoprocentní informovanosti o tom, co se kdy a kde přesně událo. Z různých svědectví lidí, kteří se nahrávání účastnili, a z rozhovorů, jež kapela na toto téma poskytla, jsme však byli přece jen schopni poskládat určitou chronologii. Tím jsme vyřešili jeden problém.

Mnohem obtížněji se ale hledaly nahrávky, které vznikly jako demosnímky nahrávané v bytech či během zkoušení. Zde navíc situaci komplikuje krátká paměť zúčastněných hudebníků. U nahrávek, které se objevují a nacházejí, bývá proto problém určit, kde a kdy vznikly.

V této knize je každé nahrávání označeno a očíslováno {x}, a to od roku 1982 až do roku 1994. Televizní nahrávání mají předponu {Tx}, rozhlasové nahrávky poznáme podle {Rx} a nahrávky „mimo“, které vlastně ani nespádají pod Nirvanu, jsou {Mx}.

Podle stejného metru jsou i jednotlivé skladby označeny [x]. Abychom rozlišili jednotlivé verze z rozličných televizních a rozhlasových nahrávek, živých nahrávek a videoklipů, přidáváme k číslu ještě T, R, L a V, tedy [Tx], [Rx], [Lx] a [Vx]. Více televizních verzí stejné písně označujeme jako [Txa], [Txb], [Txc] a tak dále.

Písně z pořadu *MTV Unplugged* mají své vlastní označení [Ux], jelikož byly nahrány v televizi, ale zároveň vydány jednak jako CD a jednak na DVD.

Nelekejte se zdánlivé komplikovanosti, tento systém slouží hlavně fanouškům, kteří se chtějí dostat k detailům písní. Označení proto bez obav ignorujte a nechte se unášet vskutku fascinujícím

příběhem.

Každé nahrávání, ať již televizní, či rozhlasové, má navíc úvod s určením data a místa konání, kdo a na co hrál, kdo byl producentem a režisérem. Následuje výčet skladeb a oficiální vydavatel. Je-li název písně vytištěn tučně, znamená to, že je podrobněji rozebírán pod čarou; a naopak je-li titul diskutován a neuveden v seznamu nahrávek a uveden jako „neoficiálně vydán“, znamená to, že existuje, ale je těžko k nalezení.

První nahrávky

Městečko Aberdeen ve státě Washington bylo na sklonku let šedesátých a začátkem let sedmdesátých ospalým, nudným hnízdem. V únoru 1967 relativně malý počet obyvatel (zhruba devatenáct tisíc), žijících často v nevlídném prostředí plném nezaměstnanosti, alkoholismu a sebevražd, rozšířil Kurt Cobain. S ubývajícími pracovními příležitostmi pomalu mizeli i lidé a hledali práci a řešení své neradostné situace jinde. Cobain tak rozhodně nepřišel na svět v místě, kde byste čekali zrod punkové kapely, byl to typický burákov, „redneck territory“.

Punk mu učaroval již v rané pubertě, na začátku osmdesátých let. A to díky starým vydáním časopisu *Creem* a podobným magazínům s obrázky Sex Pistols a několika singlům. V roce 1981 (v témže roce, kdy potkal kapelu ze sousedství – Melvins) dostal první lekce hry na kytaru a hned poté se pustil do prvních nemotorných pokusů psát vlastní songy.

„Týden jsem chodil k učiteli,“ řekl Cobain. „Naučil jsem se hrát ‚Back In Black‘ skupiny AC/DC, což jsou víceméně tytéž akordy jako u Louie Louie. Víc teorie jsem již nepotřeboval. Učiteli jsem tehdy za lekce nezaplatil a dodnes mu za ně dlužím. Zkusil jsem rovnou psát písně vlastní. Jakmile znáte akord, kterému se hantýrkou říká *kilo*, jste za vodou.“ Po rozvodu rodičů v roce 1975 pocítil poprvé nutnost rebelie a jako ventil potlačovaných emocí využil právě hudbu.

„Styděl jsem se za své rodiče,“ řekl posléze časopisu *Guitar World*. „Nic jsem si tak nepřál jako vyrůstat v normální běžné rodině. Potřeboval jsem právě tu jistotu, kterou mi rodiče vzali, a já je pak proto několik let nenáviděl.“

Kurt si léta vedl deník, kam psal i texty a kreslil obrázky. Popsal

nejeden blok a v roce 1982, když mu bylo patnáct let, byl zralý svoje hudební nápady realizovat. Používal k tomu čtyřstopý magnetofon své tety, u které jednou trávil vánoční prázdniny. Již v tomto stadiu hudebního vývoje byl Cobainův punkový naturel zřejmý. Teta Mari později vzpomínala na jeho odpověď, když mu pro jeho první nahrávání nabídla svůj počítač. „Chci uchovat svoji hudbu čistou,“ odpověděl.

Později, když mu bylo sedmnáct, nechal školy a protloukal se od jednoho laciného podnájmu ke druhému. Často přespával i v autě či jak se dalo. Neustále psal a právě z tohoto období se dochovaly první vášnivé záznamy písní ‚Spam‘, ‚Hitchhiker‘ a ‚Class of ’85‘, avšak evidence nahrávek těchto písní (jestli kdy vůbec byly nahrány) neexistuje.

Cobain začal kazety se svými prvními nahrávkami kopírovat a jejich různé verze šířil mezi kamarády. Opět však nelze zjistit přesně, kdy a kde se to dělo. Co ale víme s jistotou, je, že jednu z těchto kazet s ranými demonahrávkami, nazvanou *Fecal Matter*, dal svému příteli z Aberdeenu, hráči na basovou kytaru Kristu Novoselikovi. Ten byl nahrávkami nadšený.

Krist měl chorvatské rodiče a do Aberdeenu se přestěhoval, když mu bylo šestnáct. Narodil se v Los Angeles roku 1963. Po krátkém pobytu v Chorvatsku se vrátil do Aberdeenu a spojil se s Cobainem. V roce 1986 dostali nápad založit coverband, a přijít tak rychle k penězům. Rozjeli proto týdenní zkoušky s bubeníkem Aaronem Burckhardem. S ním také v březnu 1987 poprvé vystoupili jako trio na soukromém večírku ve městě Raymond ve státě Washington – brzy poté, co nahráli svoji první session v rozhlase. Na začátku roku 1988 se poprvé ocitli ve studiu. Nejdříve se (v roce 1987) jmenovali Skid Row, potom Ted Ed Fred a posléze Throat Oyster and Bliss. V té době již stačili vyměnit několik bubeníků a tento – půjčený od Melvins – zrovna obsadil třetí post.

Kurtovo psaní mezi rokem 1985 a koncem roku 1987 udalo směr prvnímu albu Nirvany a Cobainovi zároveň zajistilo pověst nadaného muzikanta a textaře. Neměl to v té době vůbec snadné, stále se stěhoval, byl bez peněz a od začátku musel hájit své punkové ideály.

Nahrávání číslo {1}

Kde: Dům Mari Fradenburgové, Seattle, Washington

Kdy: prosinec 1982

Producent: žádný

Hráči: Kurt Cobain (kytara, basa, zpěv, místo bicích kufr)

Nahrané skladby: žádné

Vydavatel: žádný

Neznámé písně – nejsou dostupné, vyšly pouze jako kazeta s názvem *Organized Confusion*

O Vánocích roku 1982 při pobytu u tety Mari v Seattlu nahrál Kurt své první písně. Použil k tomu elektrickou kytaru, kterou mu v únoru minulého roku ke čtrnáctým narozeninám věnoval strýc Chuck Fradenburg. Mari byla mladší sestrou Kurtovy matky a měla k němu relativně blízko. Znala jej od útlého dětství, jí samotné bylo teprve třináct, když se narodil. Živila se zpěvem a skládáním písní a její podpora měla na Kurta a jeho rané experimentování s hudbou velký vliv. Detaily těchto dnů jsou však nejasné a samotná „nahrávání“ byla zdokumentována pouze Mariinými matnými vzpomínkami o mnoho let později.

„Nejvíc si z těch tehdejších písní pamatuji hodně zkreslenou kytaru, těžkou basu a cvakavý zvuk dřevěných lžic. A Kurtův hlas, který zněl jako huhlání pod polštářem, občas přerušovaný vášnivým křikem. Hudebně to bylo velice repetitivní.“

Kurt používal k nahrávání Mariin čtyřstopý TEAC magnetofon a nahraná kazeta nesla jméno *Organized Confusion*.

Organized Confusion se rovněž jmenoval Kurtův první „fantasy punk band“, který chtěl založit v letech 1982–83; dokonce vyrobil tričko s názvem této imaginární kapely. Jestli kazeta skutečně existuje, není zatím známo a nikdy, ani dočasně, nekolovala mezi fanoušky. Občas se nějaká deska s tímto názvem objeví, ale zatím se vždy jednalo o podvrh.

Nahrávání číslo {2}

Kde: Dům Dalea Crovera, Aberdeen, Washington

Kdy: 1985

Producent: žádný

Hráči: Kurt Cobain (kytara), Shawn Murray (zpěv), Steve Shillinger (bicí)

Nahrané skladby: neznámé

Vydavatel: žádný

Jeden z několika souborů dal Kurt Cobain dohromady v osmdesátých letech, aby mohl říct, že „má kapelu“. Ve skutečnosti to byli kamarádi od piva, s nimiž si rozuměl a kteří měli podobný smysl pro humor. Zkoušeli v domě bubeníka Dalea Crovera, zatímco on cestoval se svojí kapelou. Mezi další „přísloužilce“ v těchto prvních formacích, kdy se Kurt snažil vytvořit skutečnou, a hlavně funkční kapelu, patřili například Greg Hokanson, Steve Newman či Bob McFadden.

Nahrávání číslo {3}

Kde: Dům Mari Fradenburgové, Seattle, Washington

Kdy: prosinec 1985

Producent: žádný

Hráči: Kurt Cobain (kytara, zpěv), Dale Crover (bicí)

Nahrané skladby:	Vydavatel:
„Sound of Dentage“ [1]	žádný
„Commercials“ [2]	žádný
„Bambi Slaughter“ [3]	žádný
„Made not born“	žádný
neznámá # 1	žádný
neznámá # 2	žádný
neznámá # 3	žádný
neznámá # 4	žádný
neznámá # 5	žádný
„Spank Thru“ [5]	kompilace Sliver
neznámá # 6	žádný
„Buffy’s Pregnant“ [6]	žádný
neznámá # 7	žádný
Downer [7]	žádný
neznámá # 8	žádný

Od doby, kdy Kurt nahrál své první hudební pokusy v domě tety

Mari v Seattlu, uplynuly tři roky. Pak začali spolu s Gregem Hokansonem a Dalem Croverem hrát v Daleově ložnici. Informace o těchto nahrávkách prosákly na veřejnost především díky internetové doméně, která existovala v letech 2000 až 2001. Crover dovolil kamarádovi, aby kazetu, známou pod názvem Fecal Matter Tape, zkopíroval. Název měl zároveň sloužit k pojmenování kapely a stejný kamarád poté umístil informace o ní na web.

Crover hrál na bubny s Melvins, nicméně v této sestavě hrál na basu a Hokanson na bicí. Trio odehrálo dokonce několik koncertů, ale když se opět vydali do Seattlu, aby nahráli na tetině magnetofonu další písně, Hokanson se trhl a Kurt a Crover pro tu chvíli neměli spoluhráče. Mari je však přesto uvítala a v domě jim připravila svoji hudební místnost k nahrávání. Po celé dva (možná tři) dny hoši pracovali na patnácti písních, z nichž pouze sedm dostalo názvy (viz výše). Mari vzpomíná: „Nejdříve nahráli základy a pak teprve zpěvy. Měli to hodně nahlas. Slyšela jsem Kurta, když se sluchátky na uších řval na celý barák.“ Místo Hokansona musel za bubny zasednout Crover, Cobain hrál na kytaru a o zpěv se podělili spolu.

Z těchto nahrávek měla svůj další vývoj pouze píseň ‚Downer‘ [7], mnohem pomalejší než v pozdější podobě (v této době se nahrála též instrumentální verze, ke které Kurt přidal zpěv pravděpodobně později) a ‚Spank Thru‘ [5], která byla nahrána několikrát, než se ocitla na kompilačním albu *SuB PoP 200*. Píseň nazvaná ‚Suicide Samurai‘ [119] byla zmíněna v knize *Heavier Than Heaven* od Charlese Crosse jako jedna z nahrávek v domě tety Mari z těchto dní, ale toto tvrzení není podloženo žádnými důkazy.

‚Spank Thru‘ [5]

Píseň začínala hlasem, jenž popíral interpretův věk. Cobain vypráví historku o teenagerské masturbaci, následně provřeští a prokašle refrén. Později se Krist Novoselic vyznal, že to byla právě tato verze

„Spank Thru“, co ho zaujalo a přimělo k tomu, aby Kurta oslovil, jestli by s ním nechtěl založit kapelu.

„Bambi Slaughter“ [3] rovněž viz nahrávání {5}.

„Spank Thru“ [5] rovněž viz nahrávání {6}, {7}, {8},{12}.

„Downer“ [7] rovněž viz nahrávání {6}, {7}.